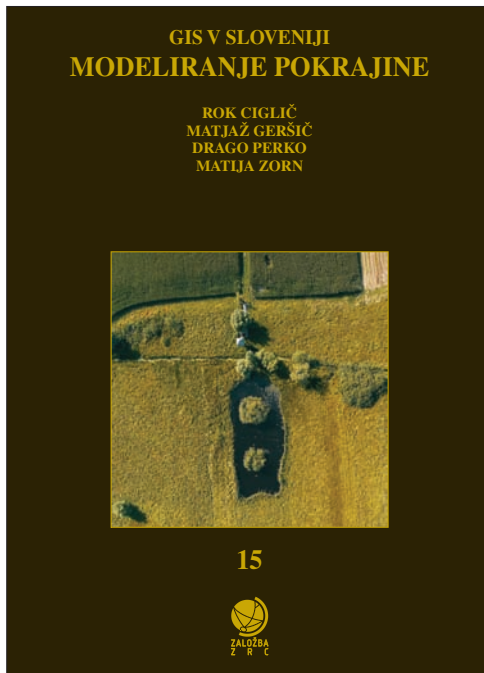

Rok Ciglič, Matjaž Geršič, Drago Perko, Matija Zorn (uredniki):

Modeliranje pokrajine

GIS v Sloveniji 15

Ljubljana 2020: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 249 strani, ISBN 978-961-05-0468-9 (tiskana različica), ISBN 978-961-05-0469-6 (elektronski vir)

V Ljubljani je 30. septembra 2020 potekal tradicionalni, tokrat 15. bialni simpozij Geografski informacijski sistemi v Sloveniji, katerega organizator je Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti oziroma njegova inštituta Geografski inštitut Antona Melika in Inštitut za antropološke in prostorske študije. Organizacija že vrsto let poteka v sodelovanju z Oddelkom za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Zvezo geografov Slovenije, Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo ter Zvezo geodetov Slovenije. Čeprav je bila organizacija in tudi udeležba dogodka zaradi ukrepov preprečevanja širjenja novega virusa COVID-19 nekoliko otežena, to ni odvrnilo osnovnega namena simpozija, ki združuje raziskovalce, strokovnjake, pedagoge, uporabnike in proizvajalce geografskih informacijskih sistemov iz cele Slovenije, saj je bil ta, ob upoštevanju navodil Nacionalnega inštituta za javno zdravje, kljub temu korektno izveden.

Ob simpoziju je pri Založbi ZRC izšla monografija z naslovom »Modeliranje pokrajine«. Naslov nakazuje, da nam napredna geoinformacijska orodja in vse bolj natančni podatki omogočajo preučevanje in modeliranje zelo raznovrstnih pojavov in procesov v pokrajini.

Letošnja monografija obsega 19 prispevkov, v katerih so predstavljena najrazličnejša spoznanja s področja geografskih informacijskih sistemov na območju Slovenije. Avtorji prispevkov prihajajo iz različnih strokovnih področij, kot so geologija, geomorfologija, hidrologija, varovanje okolja, geografija, geodezija, arheologija, promet, telekomunikacijska infrastruktura, turizem, kulturna dediščina, daljinsko zaznavanje in druga. Prav tako so si med seboj različni tudi prispevki. Prvi trije prispevki se navezujejo na analize reliefa in geomorfologije, natančneje na geostatistično analiziranje pojavljanja vročih in mrzlih

točk vrtač, zaznavanja grbinastih travnikov z uporabo reliefnega koeficienta na podlagi posnetkov LiDAR ter analizo značilnosti prostorske razporejenosti geomorfoloških vrednot po reliefnih in pokrajinskih tipih Slovenije. Sledi prispevek o tipizaciji hidrografskih območij v gričevjih severovzhodne Slovenije, ki temelji izključno na značilnostih reliefa in prsti. V naslednjih treh prispevkih so avtorji za analize uporabili satelitske posnetke Sentinel-2. S strojnim učenjem so izdelali metode za zaznavanje spremenjavanja rek in obrečnega prostora (prodišča), invazivnih tujerodnih rastlin in izdelali visokoločljiv sintetični ortofoto. Zanimiv je prispevek, v katerem so avtorji na podlagi posnetkov brezpilotnih letalnikov izdelali digitalni model površja, preučili pobočne procese in predstavili osnovne značilnosti zemeljskih plazov na območju. S primerjavo modelov obeh snemanj v časovnem razmiku šest mesecev so zaznali tudi nekaj manjših sprememb na površju. Uporaba geoinformacijskih orodij je že od nekdaj zelo popularna tudi v arheologiji. V prispevku, ki temelji na geostatistični analizi obstoječih rezultatov radiokarbonskih analiz, je avtor predstavil model neolitske poselitve v Panonski nižini. Velik politični, geografski in tudi geoinformacijski izziv predstavlja opredelitev volilnih območij. Avtorji prispevka so se izziva pogumno lotili in predstavili tri vidike geoinformacijske podpore: okolje za interaktivno sestavljanje volilnih okrajev, skripte za »polsamodejno« sestavljanje volilnih okrajev (oboje je uporabljala ekspertna skupina) ter spletno aplikacijo za interaktivno sestavljanje volilnih okrajev (ki so jo uporabljale politične stranke). V luči aktualnega stanja epidemije je nastal prispevek, ki s pomočjo geostatistike analizira povezanost med delovno mobilnostjo in širjenjem okužbe s koronavirusom. Kot posledica vsesplošne digitalizacije in vse večje mobilnosti prebivalstva naslednja dva prispevka modelirata prometno in internetno dostopnost v Sloveniji. Na odgovor po povečanem turističnem povpraševanju, potrebah lokalnega prebivalstva, prostorskega načrtovanja, varovanja dediščine in naložb nastajajo kot geoinformacijska podpora odločanju različne spletne platforme. V sklopu petih prispevkov je tako predstavljenih pet različnih platform s področja trajnostnega turizma v čezmejni kraški pokrajini, planinskih poti, privlačnosti prostora na območju Podonavja, estetske vrednosti in doživljanja Velike planine ter platforma na temo prostorskih podatkov varstva kulturne dediščine.

Monografija predstavlja zelo raznolike vidike geografskih informacijskih sistemov v različnih strokah. Povsem zadnji prispevek pa predstavlja lokalizacijo oziroma prevajanje GIS terminologije v slovenščino, kar nakazuje, da število strokovnih terminov narašča s časom in pogostostjo uporabe geografskih informacijskih sistemov ter s tem potreba po usklajenosti slovenske terminologije. Zelo spodbudno je, da v Sloveniji vztrajno narašča uporaba GIS-ov tudi na nekaterih novih področjih, kot so zgodovina, medicina, bančništvo, turizem, rudarstvo, železarstvo in druge.

Vabimo vas, da knjigo prelistate v tiskani obliki ali si jo ogledate v digitalni obliki. Slednja je v celoti dostopna na spletni strani: <https://doi.org/10.3986/9789610504696>. Več o ostalih monografijah iz knjižne zbirke GIS v Sloveniji pa najdete na spletnem naslovu: <https://giam.zrc-sazu.si/sl/publikacije/gis-v-sloveniji>, kjer so elektronske knjige v celoti dostopne od osme številke naprej.

Špela Čonč

Božo Repe (urednik):

Okupacijske meje v Sloveniji 1941–1945

Historia 32

Ljubljana 2020: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 231 strani, ISBN 978-961-06-0302-3 (tiskana različica), ISBN 978-961-06-0304-7 (elektronski vir)

Spomladi se je sklenil triletni temeljni raziskovalni projekt z naslovom »*Npravite mi to deželo nemško... italijansko... madžarsko... hrvaško! Vloga okupacijskih meja v raznarodovalni politiki in življenju slovenskega prebivalstva*«, ki ga je vodila ekipa sodelavk in sodelavcev na Oddelku za zgodovino ljubljanske